

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2024/3 (Değişik İşler)

Karar Sayısı : 2025/7

Karar Tarihi : 8/10/2025

DAVACI: Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı

DAVALI: Vatanseverler Partisi

DAVANIN KONUSU: Vatanseverler Partisinin kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talebidir.

I. DAVANIN GEREKÇESİ

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının Vatanseverler Partisinin ilk büyük kongresini süresinde yapmadığı ve zorunlu organlarını oluşturmadığı gerekçesiyle kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talebini içeren 18/7/2024 tarihli ve 51047475-526 sayılı yazısının ilgili kısmı şöyledir:

“Davalı Siyasi Parti 20.9.2021 tarihinde kurularak tüzel kişilik kazanmıştır.

Davalı Parti’ye 4.10.2023 tarih, 2023/1208 sayı ve 26.06.2024 tarih, 2024/490 sayı yazılarımız ile Siyasi Partiler Yasası ve Parti Tüzüğüne yapılması gereken büyük kongrenin yapıp yapılmadığı yapıldı ise sonucunun sicil dosyasına konulmak üzere Başsavcılığımıza gönderilmesi istenilmiş ise de bu hususta parti adresine yapılan tebligatlar muhatabın tanınmadığı şerhi ile iade edilmiştir.

2820 Sayılı Siyasi Partiler Yasasının 14/7. maddesi uyarınca Parti kurucuları ilk büyük kongreyi, partinin tüzel kişilik kazanmasından başlayarak iki yıl içinde toplamak zorundadırlar.

2820 sayılı Siyasi Partiler Yasası’nın 121. Maddesinin atfı nedeni ile, derneklerin sona erme halleri düzenleyen 4721 sayılı Türk Medeni Yasası’nın 87. maddesinin 2. bendi uyarınca ‘İlk genel kurul toplantısının kanunda öngörülen sürede yapılmaması ve zorunlu organların oluşturulmaması’ kendiliğinden sona erme hallerinden biridir.

Davalı parti tüzel kişilik kazandığı 20.9.2021 tarihinden bu yana iki yılı aşkın bir süre geçtiğı halde ilk büyük kongresini yapmaması ve zorunlu organlarını oluşturmamıştır.

Bu itibarla davalı parti hakkında kendiliğinden dağılma hali ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona ermesi şartları oluşmuştur.

...

2820 sayılı Siyasi Partiler Yasasının 14/7. fıkrasının son cümlesi ve 121. Maddesi ile 5253 sayılı Dernekler Kanunu’nun 36. maddesi yollamasıyla 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nun 87. maddesinin 2. bendi uyarınca, ilk büyük kongresini süresinde yapmaması ve zorunlu organlarını oluşturmaması nedeni ile davalı Vatanseverler Partisi’nin kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin karar verilmesi iddia ve talep olunur.”

II. PARTİNİN SAVUNMASI

Vatanseverler Partisinin 24/12/2024 tarihli ve 2024-001 sayılı savunmasında; Partinin 1. Olağan Kongresi'nin 24/12/2023 tarihinde yapıldığı, Yılmaz GÜLÜMSER'in genel başkan olarak tekrar seçildiği ve Çankaya 1. İlçe Seçim Kurulu Başkanlığınca verilen mazbata ile genel başkanlık görevine devam ettiği, Partinin Türkiye genelinde il ve ilçe teşkilatlanmaları, yurt dışında da ülke temsilcilikleri vasıtasıyla faaliyetlerine devam ettiği ifade edilmiştir. 24/12/2023 tarihinde düzenlenen olağan kongre organ seçimlerinin yasal süresi içinde kesinleştiğinin ifade edildiği ve bu organlara seçilenlerin isimleri ile almış oldukları oyları gösteren Çankaya 1. İlçe Seçim Kurulu Başkanlığı yazıları da savunmaya eklenmiştir.

III. İNCELEME

1. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının yazısı, Raportör Oğuz ÇAKAR tarafından hazırlanan rapor, ilgili Anayasa ve kanun hükümleri, bunların gerekçeleri ile diğer belgeler okunup incelendikten sonra gereği görüldüğü düşünüldü:

2. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, Partinin süresi içinde ilk büyük kongresini yapmadığını ve zorunlu organlarını oluşturmadığını ileri sürerek kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesini talep etmiştir.

3. 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 8. maddesinde belirtilen bildiri ve belgelerin İçişleri Bakanlığına verilmesiyle siyasi partilerin tüzel kişilik kazanacakları, 14. maddesinin birinci fıkrasında siyasi partinin en yüksek organının büyük kongre olduğu, yedinci fıkrasında ise parti kurucularının ilk büyük kongreyi partinin tüzel kişilik kazanmasından başlayarak iki yıl içinde toplamak zorunda oldukları belirtilmiştir.

4. Vatanseverler Partisi, kuruluşuna dair bildiri ve eklerini 20/9/2021 tarihinde İçişleri Bakanlığına vermek suretiyle 2820 sayılı Kanun'un 8. maddesine göre tüzel kişilik kazanmıştır. Partinin Kanun'un 14. maddesi uyarınca bu tarihten itibaren iki yıl içinde ilk büyük kongresini toplaması ve zorunlu organlarını oluşturması gerekmektedir.

5. Kanun'un 121. maddesinin birinci fıkrasında "*Türk Kanunu Medenisi ile Dernekler Kanunu'nun ve dernekler hakkında uygulanan diğer kanunların bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri, siyasi partiler hakkında da uygulanır.*" denilmektedir. 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 87. maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinde ise ilk genel kurul toplantısının kanunda öngörülen sürede yapılmamış ve zorunlu organların oluşturulmamış olması durumu, derneğin kendiliğinden sona erme nedenlerinden biri olarak sayılmıştır.

6. Kanun'un 13. maddesinde "*Siyasi partilerin merkez organları büyük kongre, genel başkan ile diğer karar, yönetim, icra ve disiplin organlarından ibarettir. Bu organların isimleri ve üye sayıları tüzüklerinde gösterilir.*", anılan Kanun'un 16. maddesinde "*Siyasi partilerin merkez karar, yönetim ve icra organları parti tüzüğünde belirtilen isim, şekil ve sayıda kurulur. Büyük kongrece seçilecek merkez organlarının her birinin üye sayısı 15'den az olamaz.*", Kanun'un 17. maddesinde "*Siyasi partinin merkez disiplin kurulu, bu Kanunda*

ve parti tüzüğünde gösterilen şekilde kurulur. Bu kurulun üye sayısı yediden az olamaz.” hükümleri yer almaktadır.

7. Anayasa Mahkemesinin 7/5/2025 tarihli toplantısında; Vatanseverler Partisinin 24/12/2024 tarihli savunmasında 24/12/2023 tarihinde Parti Büyük Kongresinin yapıldığını ifade edildiği görüldüğü gibi Parti Disiplin Kurulu da dâhil olmak üzere Partinin zorunlu organlarının söz konusu kongrede oluşturulup oluşturulmadığının Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığından ve Vatanseverler Partisi Genel Başkanlığından sorulmasına karar verilmiştir.

8. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının 16/6/2025 tarihli ve 51047475/2025-924 sayılı cevabi yazısında; Parti tarafından 24/12/2023 tarihinde yapılan kongrede, Parti Genel Başkanının ayrıca Yönetim Kurulu üyeliğine seçildiği, Partinin zorunlu organlarından olan Merkez Disiplin Kurulunun seçiminin yapılmadığı, kongre hazırlık sürecinde alınan kararların Divan Tutanağı’nın ve seçilenlere ait yönetim çizelgesinin bulunmadığı gerekçeleriyle söz konusu kongrenin sicil kaydına işlenmesinin mümkün görülmediği ve bu hususta Partinin 6/1/2025 tarihinde bilgilendirildiği ifade edilmiştir.

9. Anayasa Mahkemesinin 7/7/2025 tarihli ara kararı uyarınca Parti Genel Başkanlığına 18/6/2025 tarihinde tebliğ edilen bilgi isteme yazısına ise Parti tarafından cevap verilmemiştir. Partinin 24/1/2024 tarihinde Anayasa Mahkemesine verdiği savunma dilekçesi ekinde yer alan Çankaya 1. İlçe Seçim Kurulu Başkanlığına verilen mazbatalar arasında ise Disiplin Kurulu seçimine ve üyelerine ilişkin bir mazbatanın bulunmadığı görülmüştür.

10. Bu durumda tüzel kişilik kazanmasından itibaren iki yıl içinde Vatanseverler Partisi Büyük Kongresince Disiplin Kurulunun oluşturulmadığı anlaşılmaktadır. Siyasi partilerin zorunlu organlarından biri olan Disiplin Kurulunun Vatanseverler Partisince bugüne kadar oluşturulmaması Kanun’un emredici hükümlerine aykırılık taşımakta ve Partinin kendiliğinden sona erme hâllerinden birini oluşturmaktadır.

11. Açıklanan nedenlerle tüzel kişilik kazandığı tarihten itibaren iki yıl içinde zorunlu organlarından olan Disiplin Kurulunu Büyük Kongresince oluşturmayan Vatanseverler Partisinin hukuki varlığının sona erdiğinin tespiti gerekir (benzer yönde değerlendirme için bkz. AYM, E.2024/4, (Değişik İşler) K.2025/2, 7/5/2025).

12. Öte yandan 2820 sayılı Kanun’un 110. maddesinin birinci fıkrasında “*Kapanan bir siyasi partinin malları, büyük kongre toplanma yeter sayısının salt çoğunluğunun oyu ile alacağı bir karar üzerine, bir diğer siyasi partiye veya başka bir parti ile birleşmek için kapanma kararı alınmışsa, birleşeceği partiye, ilgili partinin de kabul etmesi şartıyla devredilebilir. Aksi halde kapanan siyasi parti malları Hazineye geçer.*” denilmektedir. Bu itibarla tüzel kişiliği sona eren Partinin mallarının Hazineye geçmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

A. Vatanseverler Partisinin 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu’nun 121. maddesinin yollamasıyla 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu’nun 87. maddesi gereğince dağılmış sayılarak hukuki varlığının sona erdiğine,

B. Partinin tüm mallarının 2820 sayılı Kanun'un 110. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Hazineye geçmesine,

C. Gereğinin yerine getirilmesi için karar örneğinin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesine,

8/10/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Kadir ÖZKAYA

Başkanvekili
Basri BAĞCI

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE

Üye
Yılmaz AKÇİL

Üye
Ömer ÇINAR

Üye
Metin KIRATLI